

Рекомендована література

Державні законодавчі і нормативно-правові документи з питань освіти в Україні

1. Державна національна програма "Освіта (Україна XXI століття)". – К.: Райдуга, 1994. – 64 с.
2. Державний стандарт початкової освіти. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
3. Закон України "Про загальну середню освіту" від 16.01.2020. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
4. Закон України «Про освіту» : прийнятий 05.09.2017 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/law/2231/>
5. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. – К.: Україна, 1996. – 56 с.
6. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/
7. Концепція "Нова українська школа" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>
8. Навчальні програми для 1-4 кл. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
9. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К.: Шкільний світ, 2001. – 16 с.
10. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0659-00>
11. Професійний стандарт „Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти”. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.msp.gov.ua/files/News/20180815/20180815.pdf>

ПЕДАГОГІКА

Основна

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Навчальний посібник / Н.П.Волкова. – Вид. 4-те, перероб., доп. – К.: Академвидав, 2012. – 615 с.
2. Кузьмінський А. Педагогіка: Підручник / А. Кузьмінський, В. Омеляненко. – К.: Знання, 2007. – 418 с.

3. Максимюк С. Педагогіка: Навчальний посібник / С. Максимюк. – К.: Кондор, 2009. – 670 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник / М.М. Фіцула. – Вид. 3-тє, перероб., доп. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2013. – 230 с.
5. Чепіль М., Дудник Н. Педагогічні технології: Навч. посібник. – К.: Академвидав, 2012. – 224 с.

Додаткова

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – 2-ге вид., доп. і випр. – Рівне, 2011. – 552 с
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології: підручник / І.М. Дичківська. – 3-тє вид., випр. – К., 2015. – 448 с.
3. Енциклопедія освіти / За ред. В.Г. Кременя. – К.: Юніком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Кузьмінський А. Теорія і методика виховання: Навчальний посібник / А. Кузьмінський, В. Омеляненко. – К.: Знання-Прес, 2008. – 415 с.
5. Левківський М. В. Історія педагогіки: підручник / М. В. Левківський. – Київ : Центр навчальної літератури, 2016. – 376 с.
6. Малафійк І.В. Дидактика новітньої школи : Навчальний посібник / І.В. Малафійк. — К.: Видавничий Дім “Слово”, 2015. — 632 с.
7. Мойсеюк Н. Педагогіка: Навчальний посібник / Н. Мойсеюк. – К., 2007. – 656 с.

ПСИХОЛОГІЯ

Основна

1. Вікова та педагогічна психологія. Навчальний посібник / О.В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З.В. Огороднійчук та ін. – К.: Каравела, 2007. – 400 с.
2. Власова О.І. Педагогічна психологія: Навчальний посібник / О.І. Власова. – К.: Либідь, 2005. – 400 с.
3. Кутішенко В.П. Вікова та педагогічна психологія / В.П. Кутішенко. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 128 с.
4. Поліщук В.М. Вікова та педагогічна психологія (програмні основи, змістові модулі, інформаційне забезпечення): Навчально-методичний посібник / В.М. Поліщук. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2007. – 330 с.
5. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навчальний посібник / М.В. Савчин. – К.: Академвидав, 2007. – 424 с. (Альма-матер).
6. Семіченко В. А. Психологія педагогічної діяльності / В.А. Семіченко – К.: Вища школа, 2004 – 368 с.

Додаткова

1. Кононко О.Л. Соціально-емоційний розвиток особистості / О.Л. Кононко. – К.: Освіта, 1998. – 255 с.
2. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Г.С.Костюк. – К.: Радянська школа, 1989. – 608 с.
3. Максименко С. Д. Загальна психологія / С. Д. Максименко, В. О. Соловієнко. К.: МАУП, 2000. – 256 с.
4. Партико Т. Б. Загальна психологія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / Т.Б.Партико. – К., 2008. – 416 с.
5. Савчин М.В. Вікова психологія: Навчальний посіб. – 2-ге вид., стереотип. / М.В. Савчин, Л.П. Василенко. – К.: Академвидав, 2009. – 360 с. (Серія «Альма-матер»).
6. Савчин М.В. Загальна психологія : Навчальний посіб. / М.В. Савчин. – К.: Академвидав, 2011. – 464 с. – (Серія «Альма-матер»).
7. Чепелева Н.В. Психологічна культура майбутнього вчителя / Н.В. Чепелева. – К.: Знання, 1989. – 32 с. – (Сер. 7 «Педагогічна», №8).

Електронні ресурси

1. Психологія / За ред. Трофімова Ю.Л. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/79955-peredmova.html>
2. Сергєєнкова О.П. Педагогічна психологія [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://westudents.com.ua/glavy/78975-35-psihologchna-harakteristika-pedagogchno-maysternost-stilv-pedagogchno-dyalnost.html>

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Основна

1. Дороз В.Ф. Методика викладання української мови у вищій школі: Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 176с.
2. Методика навчання української мови в початковій школі: навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М.С. Вашуленка. – К.: Літера ЛТД, 2011. – 364 с.
3. Коваль Г.П. Методика читання: Навчальний посібник / Г.П.Коваль, Л.І.Іванова, Т.Б.Суржук. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. – 280 с.
4. Методика викладання української мови: Навчальний посібник для студентів педінститутів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів / Г.П. Коваль, Н.І. Деркач, М.М. Наумчук / – Тернопіль: Астон, 2008. – 287 с.
5. Грибан Г.В. Практикум з методики викладання української мови: Навчально-методичний посібник / Г.В.Грибан, О.А.Кучерук. – К.: Кондор, 2003. – 160 с.

Додаткова

1. Вашуленко М.С. Українська мова : Підручник для 3 класу загальноосвіт. навч. закл. з навчанням українською мовою / М.С.Вашуленко, О.І.Мельничайко, Н.А.Васильківська / За ред. М.С.Вашуленка. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2013. – 192 с.
2. Вашуленко М. Навчально-методичне забезпечення процесу навчання грамоти першокласників за новою навчальною програмою / М.Вашуленко, О.Прищепа, О.Вашуленко // Початкова школа. – 2012. – №10. – С. 16–20.
3. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи. Підручник для студентів педагогічних факультетів / О.Я. Савченко. – К.: Генеза, 2002. – 368 с.
4. Сучасна українська літературна мова з практикумом – Львів : навч. посібник / М.О. Стахів, Г.І. Крохмальна. – ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 456 с.
5. Сухомлинський В.О. Слово рідної мови / В.О. Сухомлинський / Вибрані твори: В 5т. – К., 1976. – Т.3. – 670 с.
6. Ушинський К.Д. Вибрані педагогічні твори: У 2 т. / К. Д. Ушинський ; за ред. О. І. Пискунова. – К. : Рад. школа, 1983. – 359 с.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

Основна

1. Коваль Г.П. Методика читання: Навчальний посібник / Г.П. Коваль, Л.І. Іванова, Т.Б. Суржук. –Тернопіль: Навчальна книга –Богдан, 2008. –280 с.
2. Олійник Г.А. Формування навичок виразного читання в 1 класі / Г.А. Олійник. –Тернопіль: Астон, 2001. – 178 с.
3. Савченко О.Я. Методика читання в початкових класах: Посібник для вчителя / О.Я. Савченко. –К.: Освіта, 2007. – 334 с.

Додаткова

1. Біденко В.В. Аналіз тексту твору на основі його багаторазового перечитування / В.В. Біденко // Рідна школа. – 2000. – № 12. – С. 39–40.
2. Бондаренко О. Врахування жанрової природи творів під час вивчення лірики в початкових класах / О. Бондаренко, В. Сиротенко // Початкова школа. – 2015. – №5. – С. 51–55.
3. Джежелей О. Диференційований підхід до формування навички читання / О. Джежелей // Початкова освіта. – 2002. – № 10. – С. 3.
4. Ємець А. Проблеми вивчення сучасної дитячої літератури / А. Ємець // Початкова школа. – 2010.– № 6.– С. 35–38.
5. Куріпта В.І. Ефективні методи і прийоми удосконалення навички читання / В.І. Куріпта // Початкове навчання і виховання. –2005. –№ 20–30. – С.38–48.
6. Куцоконь Н. Словниково-логічні завдання на уроках читання / Н. Куцоконь // Початкова школа. – 2012.– № 6.– С.11–15.

7. Трунова В. Методика позакласного читання в підготовчий і початковий періоди / В. Трунова // Початкова школа. – 2011. – № 10. – С. 20–23.
8. Трунова В. Основні положення щодо позакласного читання в початкових класах / В. Трунова // Початкова школа. – 2011. – № 9. – С. 21–24.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ

Основна

1. Богданович М.В. Методика викладання математики в початкових класах / М.В. Богданович, М.В. Козак, Я.А. Король. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001. – 368 с.
2. Коваль Л.В. Методика навчання математики: теорія і практика: Підручник для студентів за спеціальністю 6.010100 „Початкове навчання”, освітньо-кваліфікаційного рівня „бакалавр” [2-ге вид., допов. І переробл.] / Л.В.Коваль, С.О.Скворцова. – Харків: ЧП «Принт-Лідер», 2011. – 416 с.
3. Король Я.А. Практикум з методики викладання математики в початкових класах: Навчальний посібник для педагогічних університетів та інститутів / Я.А. Король. – Тернопіль: Мандрівець, 1998. – 134 с.

Додаткова

1. Богданович М.В. Методика викладання математики в початкових класах: Навчальний посібник / М.В. Богданович, М.В. Козак, Я.А. Король. – [3-є вид., перероб. і доп.]. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2006. – 336 с.
2. Скворцова С.О. Методична система навчання розв'язування сюжетних задач учнів початкових класів: Монографія / С.О. Скворцова. – Одеса: Астропринт, 2006. – 256 с.
3. Скворцова С.О. Методика навчання розв'язування сюжетних задач у початковій школі: Навчально-методичний посібник для студентів за спеціальністю 6.010100 «Початкове навчання». – Частина І – Методика формування в молодших школярів загального уміння розв'язувати сюжетні задачі / С.О.Скворцова. – Одеса: ООО «Абрикос-Компани», 2011. – 268 с.
4. Скворцова С.О. Методика навчання розв'язування сюжетних задач у початковій школі: Навчально-методичний посібник для студентів за спеціальністю 6.010100 «Початкове навчання». – Частина ІІ – Методика формування в молодших школярів умінь розв'язувати задачі певних видів / С.О.Скворцова. – Одеса : Фенікс, 2011. – 156 с.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Основна

1. Байбара Т. М. Методика навчання природознавства / Тетяна Миколаївна. Байбара. – К: Веселка, 1998. – 334 с.

2. Луцан Н.І. "Людина і світ" в інноваційних технологіях навчання: Навчальний посібник / Н. І. Луцан. – К.: ВД "Слово", 2012. – 184 с.
3. Нарочна Л. К. Методика викладання природознавства: Навчальний посібник / Л. К. Нарочна, Г. В. Ковальчук, К. Д. Гончарова. – К.: Вища школа. 1990 – 302 с.
4. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студ. пед. факульт. / О. Я. Савченко.–К.: Генеза, 2002.– 368 с.
5. Шандрівська Г.М. Я і Україна. Навколишній світ. 2 клас: Розробки уроків за програмою Н.Бібік, Н.Коваль / Г. М. Шандрівська, М.М.Лясковська. – Тернопіль: Підручники і посібники, 2005.–112 с.

Додаткова

1. Байбара Т. М. Методика викладання природознавства для 2 класу трирічної і 3 класу чотирирічної початкової школи / Т. М. Байбара, Н. С. Коваль. – К.: Веселка, 1998 – 330 с.
2. Висторонський В., Петруненко Л. Природознавство. Уроки за новою програмою. 3-й клас / за заг. ред. В. Висторонського, Л. Петруненко. – К., 2014. – 128 с.
3. Гільберг Т. Г., Сак Т. В. Природознавство : підручник для 4 класу / Т. Г. Гільберг , Т. В. Сак . – К.: Генеза, 2015. – 176 с.
4. Грущинська І. В. Природознавство: підручн. для 2 класу / І. Грущинська. – К: Видавничий дім "Освіта", 2012. – 160 с.
5. Грущинська І. В. Природознавство: підручн. для 3 класу / І Грущинська. – К: Видавничий дім "Освіта", 2013. – 176 с.

Електронні ресурси

1. Всеукраїнський природознавчий науково – популярний журнал «Колосок» [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://kolosok.org.ua/vseukrajinskyj-pryrodnuchyj-naukovo-populyarnyj-zhurnal/>
2. Бібліотека Освітнього порталу «Педагогічна преса» [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.pedpresa.ua>
3. Освіта. UA: Освіта в Україні та за кордоном [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/>
4. Шкільні підручники онлайн [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchnyk.com.ua>
5. Школьные учебники (Підручники) для Украина [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://4book.org/uchebniki-ukraina>

ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ

Основна

1. Гнатюк М. В. Образотворче і декоративно-прикладне мистецтво (основи образотворчої грамоти): навч.-метод. посіб. / М. В. Гнатюк. – Івано-Франківськ : ЯРИНА, 2016. – 196 с.

2. Кириченко М.А. Основи образотворчої грамоти: Навчальний посібник / М.А.Кириченко, І.М.Кириченко. – К.: Вища школа, 2002. –190 с.
3. Кириченко М.А.Український народний декоративний розпис: Навчальний посібник / М.А.Кириченко. – К.: Знання-Прес, 2006. – 228 с.

Додаткова

Луцан Н.І. Декоративно-прикладне мистецтво та основи дизайну: Навчальний посібник / Н.І.Луцан. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. –172 с.

Електронні ресурси

Антонович Є.А. Декоративно-прикладне мистецтво: Навчальний посібник / Є.А.Антонович, Р.В.Захарчук-Чугай, М.Є Станкевич. – Львів: Світ, 1993. – 272 с. [Електрон. ресурс]. Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/2412667/>

ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ З ПРАКТИКУМОМ

Основна

1. Веремійчик І.М. Методика трудового навчання в початковій школі: Навчальний посібник / І.М. Веремійчик. – Тернопіль: ОСО Мальва, 2004. – 276 с.
2. Коппалова Н.М. Гурткова робота з аплікації та орігамі / Н.М. Коппалова – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 80 с.
3. Соколова С. Азбука орігамі / С. Соколова – К.: Країна Мрій, 2006. – 432 с.
4. Хорунжий В.І. Практикум в навчальних майстернях з методикою трудового навчання: Навчальний посібник / В.І. Хорунжий. – Тернопіль: СМП Астон, 2003. – 220 с.

Електронні ресурси

Уроки трудового навчання в початковій школі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: redkopilka.com.ua/vospitateljam/.../index.htm

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА З МЕТОДИКОЮ НАВЧАННЯ

Основна

1. Леськів А. Форми і засоби фізичного виховання молодших школярів / А. Леськів. – Тернопіль: Астон, 1997. – 70 с.
2. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів / Б. М. Шиян. – Тернопіль: Навчальна книга „Богдан”, 2003. – Ч. 1-2. – 400 с.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СУСПІЛЬСТВОЗНАВСТВА

Основна

1. Досліджуємо права дітей. Дев'ять коротких проектів для учнів 1-9 класів середньої школи / Р. Голлоб, П. Крапф – Т. 5.

2. Зростаємо у демократії: Плани уроків для початкового рівня з питань демократичного громадянства та прав людини для вчителів /Р.Голлоб, В.Вайдінгер – К.: Основа, 2012. – Т. 2.

3. Лінник О.О. Методика викладання освітньої галузі «Людина і світ»: Навч. посібник / О.О. Лінник. - К. : Слово, 2010. - 248 с.

Додаткова

1. Живемо в демократії. Плани уроків з питань освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини для загальноосвітніх навчальних закладів / Р. Голлоб, Т. Хаддлестон, П. Крапф, Д.Роу, В.Таелман – Т. 3.

2. Навчаємо демократії: Базові матеріали з освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини для вчителів / Р. Голлоб, П. Крапф, О. Олафсдоттір, В. Вайдінгер; ред. Р. Голлоб, П. Крапф, В. Вайдінгер: Пер. з англ. та адапт. Л. І. Паращенко. – 3-тє вид. – К.: Основа, 2016. – Т. 1. – 164 с.

3. Навчання демократії: збірник практичних занять з освіти для демократичного громадянства та освіти з прав людини / Р. Голлоб, П. Крапф. – Пер. з англ. та адапт. Н. Г. Протасової. – К. : Основа, 2016. – Т. 6. – 100 с.